

Simone Paauw

s.paauw@medischcontact.nl

@medischcontact

KNMG verlaat World Medical Association, een stap met gevolgen

De KNMG is na een lidmaatschap 71 jaar uit de World Medical Association gestapt. Een stap met grote impact, zeggen deskundigen.

De aanleiding voor het beëindigen van het lidmaatschap is de speech die de Israëlische arts Leonid Eidelman op 5 oktober 2018 hield bij zijn start als voorzitter van de WMA. In die speech had hij teksten van anderen gebruikt, zonder dat te vermelden. Plagiaat dus. Een deel van de toespraak kwam woord voor woord uit de speech die Chris Simpson hield toen hij in 2014 begon als voorzitter van de Canadian Medical Association (CMA). Reden voor

Canada om al de volgende dag, op 6 oktober, het lidmaatschap van de WMA te beëindigen. Eidelman legde uit dat hij zelf veel tijd had besteed aan zijn speech, maar dat zijn Engelstalige speechschrijvers bij het vertalen kennelijk passages uit andere bronnen hadden overgenomen.

Groot verlies

De KNMG stelt in een kort persbericht te hebben aangedrongen op een nadere verklaring dan wel het aftreden van

Eidelman. Toen een reactie uitbleef, volgde de KNMG Canada en zei per 1 januari op. De KNMG vindt het plagiaat in strijd met de ethische waarden waar de WMA voor staat en dat het te zeer afbreuk doet aan het gezag van de WMA. De KNMG was niet beschikbaar voor een uitgebreidere toelichting. Ook de CMA stelt dat van medische leiders mag worden verwacht dat zij zich houden aan de hoogst mogelijke ethische en professionele standaarden.

Brigit Toebes, hoogleraar gezondheidsrecht in internationaal perspectief aan de RUG, reageert verbaasd op het vertrek van de KNMG uit de WMA. 'Zo'n invloedrijke organisatie als de WMA is ongelooflijk belangrijk. Artsen praten er op internationaal niveau met elkaar over ethische vraagstukken. Het is héél jammer dat er een dusdanig conflict ontstaat dat landelijke artsensorganisaties zulke stappen nodig vinden. Het is begrijpelijk dat ze uit de WMA stappen, maar mij bekruipt toch het gevoel dat er meer aan de hand is, dat het bestuur van de WMA niet goed functioneert en dat de samenwerking van internationale artsensorganisaties een beetje op zijn gat ligt. Het is een belangrijk signaal

REUTERS/ANP PHOTO

DE WMA

De World Medical Association werd in 1947 opgericht door de KNMG en artsenorganisaties uit 27 andere landen. Het aantal deelnemende landen groeide uit tot 114. Doel van de WMA is het bewaken van de onafhankelijkheid van artsen en werken aan de hoogst mogelijke ethische standaarden voor het gedrag van artsen en voor de zorg die zij verlenen – een belangrijk thema, zo vlak na de Tweede Wereldoorlog en in de tijd van de artsenprocessen in Neurenberg. In de loop der jaren heeft de WMA een flink aantal uiteenlopende standpunten aangenomen op het gebied van ethische en sociale vraagstukken.

van de CMA en de KNMG. Maar... als je eruit stapt, dan sta je erbuiten en kun je de internationale discussie niet meer voeren. Dat is een groot verlies.’

Al jaren onder vuur

Dat gevoel dat er méér speelt, bekruipt ook voormalig huisarts Adriaan van Es, coördinator van het internationale Medical Human Rights Network IFHHRO. ‘Plagiaat door de nieuwe voorzitter lijkt me niet de aanleiding om het lidmaatschap op te zeggen van een organisatie met zoveel impact op de wetgeving in heel veel landen en daarmee al je invloed op ethische vraagstukken op te geven. Ik vind het wat vergezocht, eerder een stok om de hond mee te slaan. Ik denk – nu ben ik een beetje aan het speculeren – dat de aanstelling van de Israëliische voorzitter toch al gevoelig lag. De Israeli Medical Association ligt al jaren onder vuur, omdat deze volgens binnen- en buitenlandse critici te weinig doet om het lot van Palestijnen te verbeteren, bijvoorbeeld door zich uit te spreken tegen marteling van Palestijnse gevangenen.’

Euthanasie

In onder meer Canadian Medical Association Journal – net als Medisch Contact redactioneel onafhankelijk – werd na het beëindigen van het lidmaatschap gespeculeerd over een mogelijke andere reden voor de Canadese artsenorganisatie om de WMA te verlaten. Volgens CMAJ heeft de CMA al een aantal jaren kritiek op het WMA-standpunt over euthanasie. ‘Het

opzettelijk beëindigen van het leven van een patiënt, ook als het zijn eigen verzoek is of dat van nauwe verwanten, is onethisch’, zo luidt het standpunt van de WMA over euthanasie. Canada is een van de vijf landen waar euthanasie wettelijk is geregeld. Volgens de CMAJ dreigde de CMA herhaaldelijk de WMA te verlaten als het euthanasiestandpunt niet zou worden versoepeld.

Al sinds 2015 pleiten CMA en KNMG samen voor een WMA-euthanasiestandpunt dat ruimte laat voor meerdere opvattingen. Het onderwerp werd in 2017, nota bene in het Vaticaan besproken: een doorbraak an sich. Omdat resultaat echter uitbleef, wilden de CMA en de KNMG tijdens de vergadering begin oktober een verzoek indienen om het euthanasiestandpunt neutraler te maken, zo schreven diverse Canadese media en CMAJ. Maar vlak voor de vergadering besloten de twee artsenorganisaties het verzoek⁴ in te trekken, naar verluidt omdat zij te weinig steun verwachtten van de andere deelnemende artsenorganisaties. In CMAJ wordt de vraag opgeworpen of de CMA zich terechtgewezen voelde en het plagiaat gebruikte als excuus om de WMA te verlaten.

Dat ook de KNMG een zware dobber had aan dit standpunt van de WMA, blijkt uit een voorzitterscolumn van René Héman (MC 43/2018: 41). Hij schrijft dat hij tijdens de jaarvergadering merkte dat het gesprek over euthanasie soms best moeizaam verloopt. Héman in zijn column: ‘De WMA is uitgesproken tegenstander

van euthanasie en noemt euthanasie “onethisch”. Als het thema in onze vergaderingen ter tafel komt, kunnen de emoties hoog oplopen. Ik voel me daar soms zeer ongemakkelijk bij. Er zijn zelfs momenten dat ik mij afvraag, of wij wel lid kunnen blijven van een organisatie die ons, Nederlandse artsen, in feite moreel veroordeelt.’

Logischer

Hoogleraar Toebes kan zich voorstellen dat de euthanasiekwestie op de achtergrond óók een rol heeft gespeeld bij het verlaten van de WMA, maar verstandig lijkt het haar niet. ‘Het is ontzettend belangrijk om kennis en informatie met elkaar uit te wisselen, ook als je het niet met elkaar eens bent. En je kunt bijna niet verwachten dat je het ooit mondiaal eens wordt over zo’n vooruitstrevend, precair onderwerp als euthanasie. Dat Canada en Nederland het standpunt van de WMA willen versoepelen, is héél ambitieus.’ De euthanasiekwestie lijkt Van Es een logischere reden om het lidmaatschap op te zeggen dan het plagiaat. ‘Het is héél vervelend dat de WMA zo gekant is tegen euthanasie en jammer dat het niet lukt om het WMA-standpunt te versoepelen. Maar eigenlijk vind ik euthanasie een “klein” issue ten opzichte van veel andere onderwerpen waar de WMA zich mee bezighoudt. Als IFHHRO hebben wij zeven jaar geleden met succes samengewerkt met de WMA om aandacht te vragen voor het wereldwijde gebrek aan toegang tot pijnbestrijding, waardoor miljoenen mensen onnodig pijn lijden, bijvoorbeeld bij kanker. Ik vind dit een veel belangrijker onderwerp dan euthanasie. Het is vreselijk jammer dat de KNMG nu niet meer kan meepraten over zulke belangwekkende zaken.’ ■

web

Meer informatie over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.